

staviti, nego da besedo lata, muža, Sumpf, palus, česki: latovisko, so nam še ohranila imena vesi: Latkova, v prebolski fari (Pragwald) kraj Savine, ktera je res vsa mužnata, zato jo je celó nemška kancelija prav naravno prestavila v „Lackendorf“.

Dalje nahajamo: Latinje, Latinja ves, latinji vrh, latinji potok v ilniški fari (v starih listinah: Ylenswalde, pozneje Iwenswald, sedaj Eibiswald, Ilnik, Ivnik, kjer je res ilovnat svet; nemška kancelija je prestavila to v Latein: Lateindorf, Lateinberg, Lateinbach. Tudi tukaj je svet latovat, mužnat, ilovat. Celó v gornjem Štírskem, in sicer v judenburškem okrožji imamo kraj Latin, in v njegovi okolici nahajamo Lausling = Lužlinje, dalje: Trieben, Fröschnitz itd.; to so sama slovenska imena.

Latov, Latob je toraj „Deus palustris“, Bog podzemeljskega mužnatega svetá, zato je poljskega Latona*) stari letopisec primeril Plutonu. Pri vseh indoevropskih narodih najdemo prikazen, da so si kraj pogubljenja mislili v mužnatem svetu, na to nas opominja indijski patala, grški Kocythos in Štyse, in celó biblijski „profundus lacus“.

Gori omenjeni sekovski spomenik ima tudi napis: Jarmogio.

Doslé smo poznali le en spomenik temu božanstvu posvečen, in sicer v Ptuji, kjer je vzdian v iztočno steno turna velike cerkve. Tudi ime tega božanstva sem razložil v gori omenjenem časopisu, in rekel, da Jarmog pomenja: animosus, austerus, procax, vehemens, iratus Dominus. Priimek: jar, ljut itd. ima staroindijski gromski bog Indra, in staronordiški Thôr, gotovo ga je imel tudi slovanski Perun — Perkun, in historična imena: Jaroš, Jarota, Jarun, Jarunja, Jarim, Jariš, Jaroslav, Jaromir, Jarognjev so izprva gotovo bili priimki boga Perkuna.

Beseda mog se je rabila v staroslovenščini tudi v pomenu: dominus in potens, zato najdeš: „Bog mog sja rečet', ježe jest' mošt' (moč).“ Kakor se Indra veli Maghavan = mogoten, tako je brez dvombe imel Perkun priimek: Mog, Mogotin, Mogut, Moguš, Mogimar, in ta historična imena izvirajo iz češčenja Perunovega. Tudi Noričani so dobavljali enaka imena, kar pričujejo: Mogius, Magierus,**) Magimarus, Mogimarus, Mogursus na noriških rimskih kamenih. Slednje ime, ki se najde v dativu: Mogurso, je zarad sufiksa znamenito, ker nominativ se je glasil: Mogur's, primeri litevsko: Perkons za prvotno: Perkonas ali Perkonis.

Kakor še imamo na Štírskem: Jaroslavce, tako tudi kraje: Mogautz = Mogavec na nemškem Štírskem blizu Herbersdorfa, Maggau = Magova blizu Wolfsberga, Mogojnec = Mogovnice blizu gornjega Grada. Imé Magoj še so imeli gozdniški (Gösting) vitezi v srednjem veku, gotovo so bili slovenskega rodú.

(Dalje prihodnjič.)

*) Pri severnih Slovanih in sicer pri Rusih so navadna imena: Latič, Latimir, Latin itd. „Praetorium Latovicorum“ iščejo nekteri pri Višnjagori, drugi pri Žužemberku, nekteri zopet pri Trebnem. Po Ant. Itiner. je bilo XVI. M. P. kakošnih 10 ur od Emone. Pis.

***) Važen je sufiks ir v imenu: Magir, primeri: pastir, imena: Košir, Palir, Stožir, Hudir itd. Imeni: Magimar in Magir se berete na celjskih kamenih zraven pol latinskega pol slovenskega. Auctomar, ženskega imena: Kurita in možkega: Ataevosti (genet.) to je: Atevort = Atevert ali pa: Atevrat, primeri ime Vratislav. Pis.

Novemu letu 1870.

Zagasnil te dní je uražji berač,
Ki bival poprej je prevzeten bahač;
Oholo po mestih, deželah je vladal,
Vreme diktiral, bremena nakladal;
Veliko je snedel, veliko brbral,
Poslednjič pa lačen svoj tek dokončal.

Tristo pet in šestdeset dní je bil kralj,
Po novi je šegi bil zlo „liberal“,
To je, imel prosto je svojo postavo:
Nektere je s srečo zasipal čez glavo,
Nekterim pa figo je vedno molil,
Jih stiskal ter zadnji jim vinar izvil.

Kesáje prot koncu res lil je solzé,
Od tod zdaj mokrota in silne vodé;
Se kisal je menda le stara neteka,
Ker videl je, da mu že ura poteka;
Nas stiskal, pritiskal bi dalje bil rad,
Pa zdaj ga spodrinil naslednik je mlad.

Pozdravljen kralj mladi! — res majčkin si še,
Pa mnogo od tebe le nadjamo se;
Napake očetove, da boš popravil,
Vsekane rane po njem nam ozdravil;
Nam življeje polajšal, odvzel nam dolgá,
In luknje zamašil, ki nimajo dna.

Zaupanje naše zdaj dobro imaš,
Glej, v nadah da naših nas ne goljufaš,
In da te kak veter čez noč ne obrne,
Ker ni je pošasti bolj grde in črne,
Kot ljut je odpadnik, nezvest renegat,
Če tudi od glave do nog bi bil zlat.

Prinesi v deželo nam sreče kaj več,
In vražje draživce odpravi nam preč;
Pravičen deželam enako vsem bodi,
Potem zadovoljni vsi bodo narodi,
Nehala bo vojska, sovražni prepír,
Povsod zadovoljnost bo, sreča in mir!

Mnogovrstne novice.

* O beračih in beračunstvu v doljni Avstriji je prišla nedavno od šolskega svetovalca Beckerja knjižica na svetlo, ki iz 40 krajev te dežele popisuje beračunstvo tako-le: 1) na vsak dan se more 12 beračev šteti, ki pridejo v eno hišo, 2) da večidel beraško mavho nosijo okoli možki in sicer taki, ki bi še lahko delali, 3) da je vsak dan več beračev. Pisatelj te knjižice šteje krajcarje, ki jih — brez Dunaja — v doljni Avstriji poberó berači leto in dan, na 1 milijon in 780.000 gold. — Prav bi bilo, da bi se v vsaki deželi seštel denar, ki se razdeli med berače, med kterimi je veliko število le potepuhov, ki niso miloščine vredni.

* Namesti sedanjih cekinov (zlatov) se bodo po načrtu nove postave kovali cekini po 8 gold. in cekini po 4 gold. — Kovali se bodo že, — da bi le tudi kedaj spodrinili papirnate bankovce!

* Železnicam našega cesarstva je zaukazano, da vsak vozovlak (Zug), ki se pelje na istem tiru za drugim, mora najmanj 1000 sežnjev zadej biti; dozdej je bilo pripuščeno, da je vozovlak za vozovlakom bil le 500 sežnjev. Po tem novem ukazu mora tedaj vsak vozovlak najmanj 10 minut na postajo (štacija) priti, predno se drug pripelje za njim; če pa za vozom z ljudmi ali blagom pride brzovlak (Eilzug), morajo uni najmanj 15 minut pred tem na postajo priti.

* Cerkvemu zboru v Rimu nasproti je osnovala liberalna drhal iz mnogih kotov svetá tako imenovano skupščino „svobodnomislečih“ (Frajdenkarjev). Zbrali so se v Neapelu na Laškem. Neki Ricciardi je bil predsednik; namesti sv. Trojice je oklical svobodo, resnico, pamet za trojico. Neumrjočo dušo so djali na stran, češ, da se ta ne dá uganiti. Od več „liberalcev“ so zboru došle zaupnice, in tudi od Garibaldi-a pismo, katero med drugim namesti naše molitve o veri priporoča molitev, ki se tako-le začinja: „Jaz verujem v vero božjo brez duhovnov“ itd. Celó Mehika je bila namestovana; tajnik zbora ga je pozdravil s klicem: „živela Mehika, ki je svojega cesarja umorila!“ Ta zdravica je osupnila nektere, vendar je prva seja se brez zadrege končala. V drugi seji pa je zbor z vsklikom sprejel klic: „naj pogine cesar Napoleon!“ To pa je bilo pričujočemu policijskemu komisarju vendar preveč — in zapodil je vso drhal.

Dopisi.

Iz Koroškega. † (Politično društvo „Trdnjava“; novoletne misli.) Naše politično društvo „Trdnjava“ je 27. dan u. m. imelo svoj prvi zbor v Celovcu. Zbralo se je mnogo slovenskih rodoljubov, da se zmenijo in posvetujejo o važnih rečeh, ktere segajo vsakemu Slovencu globoko v narodno srce. Ker dr. Pavlič za zdaj predsedništva še ni hotel prevzeti, se je izvolil koncipijent gosp. Poznik. Potrdile so se pri tem zboru vse točke programa slovenskih Štajarcev in Kranjcev, namreč da bodi slovenski jezik učni jezik v šolah slovenskih krajev, uradovanje slovensko s Slovenci itd. Sklenilo se je tudi, kmalu tabor na Koroškem napraviti. — Novo leto smo tedaj nastopili. Saj to nas bode zbudilo iz našega zimskega spanja! Saj ne zahtevamo družega nič kot pravico tudi narodu slovenskemu. Te tirjatve pa trdno se oklenimo in ne dajmo se plašiti od ljudi krivice. Srčnost veljá! — Naj dodam še to, da profesor Einspieler je prevzel vredovanje nemskega časnika „Kärntner Blatt“.

Iz Gorice. — Za predsednika naše c. k. okrožne sodnije je imenovan svétnik c. k. više deželne sodnije tržaške dr. Alojzi Visini, poprejšnji župan goriški. — Vprašajte tega gospoda: ali zná jezik slovenski, ki ga temeljito mora znati na mestu prvosedništva sodniškega na Primorskem, in odgovoriti vam mora, da ne. Ni le tedaj tako imenovanje prava ironija na našo narodnost in pravično zahtevanje ljudstva slovenskega? ali ni to očitno zaničevanje slovanstva na zahodu? In minister Herbst, ki tako službe oddaja, drznil se je kranjskemu deželnemu zboru na zahtevanje njegovo, da so uradniki popolnoma zmožni jezika slovenskega, odgovoriti, da ni čul nikakoršnih pritožeb zaradi tega!! — Prav tako kakor minister dr. Herbst v svojem okrožji, postopa minister Hasner v svojem: tisto imenovanje trdega Nemca dr. Gnada za šolskega nadzornika za Istro, ki ne zná ne slovenski ne hrvaški, je glasen dokaz temu! — 27. decembra ob 11. uri ponoči je pogorel velikanski mlin gosp. Ritterja v Stračicah blizo Gorice. Mlin je bil 5 nadstropij visok in bil po ameriški sistemi zidan. Ogenj se je začel v 5. nadstropji, kjer je neka plinova (gazna) cev povzročila požar. Vkljub dobri gasilni napravi čisto nič ni bilo rešiti v mlinu; škoda je strašna.

Iz Celja. — Gosp. Alojzi Pesarič, bivši tajnik c. kr. okrožne naše sodnije, je imenovan za svetovalca pri tej sodnji.

Iz Trsta. („Pod lipo“.) J. G. Vrdélski v Trstu misli izdajati tudi to leto ta časnik na poldrugi poli

enkrat na mesec, namreč vsako četrto soboto. Zapopadal bo vsak snopeč: a) Kratek pregled bolj važnih reči v Avstriji in v tujih deželah; b) odlomke (pripovedke itd.) iz zgodovine vsega svetá; in c) marsikaj družega. Naročnina mu bo znašala, kakor je bila ustanovljena do zdaj: 1 gold. 20 soldov za vse leto, in 60 soldov za pol leta (ali 10 soldov vsak mesec). — Tako se bere oznanjeno v 11. in 12. snopiču.

Rojana poleg Trsta 1. jan. J. D. — Tudi v naši čitalnici smo imeli jako vesel Silvestrov večer; popevale so se lepe narodne pesmi; vrstili so se navdušeni govori, zdravica je sledila zdravici, želje vseh rodoljubov pa so se strinjale v tem, da bi prihodnje leto imeli že zedinjeno Slovenijo. — Na dan novega leta pa je napravila naša čitalnica v svojih prostorih „besedo“ z deklamacijami, tombolo in igro „gospod Čapek“. Predsednik g. Požar je odprl „besedo“ z izvrstnim govorom, da se mu je ko prostemu kmetu bilo le čuditi, — pevski zbor se je s krasno novo pesmijo (novo leto) odlikoval, — gosp. Drošček je pozdravljal množico z ganljivim govorom — gospodičine Bezlajeve ste lepo deklamovale, in ko zbor odpoje „Srbsko“, se je začela glediščina igra „Čapek“. Vsi igralci in igralke so rešili svoje naloge izvrstno, in če navajam še posebno gosp. Deklevo („Sekač“), gosp. Katalana („sluge“ Gašper) in gospodičini Veselovo in Vrbicovo, storim to le, da med dobrim omenim najbolje. Po besedi v čitalnični dvorani pa se je pričelo novo življenje v spodnji sobani s plesom in s petjem, ki je trajal do polnoči in je skupščini dalo živo podobo narodnega tabora.

Iz Materije na Primorskem 28. dec. — Kar občuti srce, to tudi drugim rado razodene. Hvalevredno je za slehernega duhovna, ki dolžnosti svojega stanú zvesto spolnuje, pa še večje hvale vreden je on, kdor zraven dušnih dolžnosti tudi za blagostanje sebi izročenega ljudstva skrbi. Tak mož je bil prečastiti gosp. A. Kozelj, bivši tukajšnji duhovski pomočnik, ktere smo žalibog le prerano zgubili in to po veliki nesreči, da si je na poti svojega poklica z voza skočivši nogo zlomil, ko se je bil konj splašil. V moji hiši, kjer smo blagemu gospodu stregli, kar smo mógli, bival je tako dolgo, da je bilo mogoče nesti ga na njegov dom v Brezovico, kajti peljati se ni mogel. Vrli rodoljub biva zdaj v svoji domačiji blizo Triglava. Nikdar ne bomo pozabili na-nj in na njegove nauke, ktere nam je on, slovó jemaje, na srce položil v oziru dušne in telesne skrbi. Od mnogo faranov se čujejo glasovi: „drevesa, ktera nam je preskrbel, in sad, ko ga bomo obirali, nas bojo vedno na-nj spominjali. Bog ga živi!“ — Milovaje pa zgubo blagega gosp. Kozelja ne smemo zamolčati, da tudi nad prečastitim gosp. farmanom Tom. Ke brom imamo gospoda, ki se vrlo trudi za dušni in telesni blagor naš, in tudi od gosp. A. Notarja, naslednika gosp. K., pričakujemo vse dobro.

V imenu vseh faranov:

Gašper Kastelec, nadžupan.

Iz Istre 1. jan. — Že je preteklo nad 15 mesecev, da so Kastavci nam obečali tabor; v „Zatočniku“ nam je nekdo celó veselo novico poročal, da z novim letom pride nov časnik „Isterska straža“ po brintjem vrlih Kastavcev. Kakor tabora tako smo se časnika za isterske Hrvate jako veselili, — al tabor je menda bil le natihoma, in ne bi nam drago bilo, da bo tudi „straža“ natihoma izhajala. — Tukaj se pripravlja popis pučanstva (ljudstva) in to delo mora občina oskrbeti na svoje stroške; ako pa nima občina sposobnega pisarja, mora 150 do 200 gold. okrajnemu glavarstvu položiti, da sposobnega pisarja vdinja. Toliko mora mala stara občina z 1000 dušami potrositi; ako se po razmeri za vsakih 1000 duš 150 forintov potrosi, koliko stroškov